

Odnětí možnosti jednat před soudem

Odnětím možnosti jednat před soudem zákon míní znemožnění uplatnění konkrétních procesních práv, která by jinak účastník mohl před soudem uplatnit a z nichž byl v důsledku postupu soudu vyloučen. O takovou situaci se jedná i v případě, kdy z výsledku dosavadního řízení - ani na základě doplněného dokazování - nelze vyvodit dostatečné podklady pro zjištění, zda by účastníku řízení nebyla v důsledku postupu soudu odňata možnost jednat před dovolacím soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem zákon míní znemožnění uplatnění konkrétních procesních práv, která by jinak účastník mohl před soudem uplatnit a z nichž byl v důsledku postupu soudu vyloučen. O takovou situaci se jedná i v případě, kdy z výsledku dosavadního řízení - ani na základě doplněného dokazování - nelze vyvodit dostatečné podklady pro zjištění, zda by účastníku řízení nebyla v důsledku postupu soudu odňata možnost jednat před dovolacím soudem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 2090/2001, ze dne 28.2.2002)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání Stavebního bytového družstva N., podaném proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. října 2000, sp. zn. 17 Co 353/2000 (v právní věci žalobce Stavebního bytového družstva N., proti žalovanému Bytové družstvo P., zast. advokátem, o 925.981,32 Kč s příslušenstvím vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp.zn. 11 C 62/98), tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 10. 2000, sp. zn. 17 Co 353/2000 zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 11. dubna 2000 pod čj. 11 C 62/98-143 bylo řízení v části, v níž se žalobce na žalovaném domáhal zaplacení 216.606,12 Kč s 18% úrokem z prodlení za dobu od 11. 11. 1997 do zaplacení, zastaveno. Žaloba, aby soud žalovanému uložil zaplatit žalobci 709.375,20 Kč s 18% úrokem z prodlení za dobu od 11. 11. 1997 do zaplacení, byla zamítnuta. Žalobce byl uznán povinným nahradit žalovanému k rukám jeho právního zástupce náklady řízení ve výši 63.100,- Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku. Žalobce byl rovněž ve stejné lhůtě zavázán nahradit ČR do pokladny Okresního soudu v Náchodě náklady řízení ve výši 4.150,- Kč.

Žalované bytové družstvo se ke dni 31. 12. 1996 v souladu s ustanovením § 29 odst. 1, 2 zákona č. [72/1994](#) Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům, vyčlenilo z žalujícího Stavebního bytového družstva N. Mezi stranami sporu dosud nedošlo k vypořádání podle ustanovení § 29 odst. 3 citovaného zákona a vymáhaná jistina je podle žalobce částkou, která mu od žalovaného z důvodu takového vypořádání

přináleží.

Ustanovení § 29 odst. 3 zákona o vlastnictví bytů pouze předepisuje, v jakém poměru má být vypořádání mezi družstvem dosavadním a družstvem vyčleněným provedeno, ale pravidla vypořádání dále nijak neupřesňuje. Za těchto okolností se soud prvního stupně rozhodl přiklonit k názoru žalovaného, který tvrdil, že při vypořádání je třeba porovnávat hodnoty, jichž se dostalo vyčleňovanému družstvu, na straně jedné, s čistým obchodním jměním dosavadního družstva. Pouze takový přístup totiž zabezpečí, že konečný výsledek vypořádání bude odrážet podíl členů vyčleňovaného družstva na majetkových hodnotách, kterých dosáhlo družstvo dosavadní, a to jistě přičiněním všech členů, tedy i jich samotných. Soud proto nepřistoupil na tezi žalující strany, podle které rozhoduje, že podle stanov dosavadního družstva nemá osoba, jejíž členství v družstvu končí, právo obdržet ve vypořádacím podílu nic jiného, než jen základní členský vklad a členský podíl, a že se tedy ani žalovaný nemůže domáhat žádné své majetkové účasti na fondech dosavadního družstva. V projednávané věci totiž nejde o vypořádací podíl bývalého člena dosavadního družstva, nýbrž o vypořádání družstva dosavadního s družstvem vyčleněným, tedy o situaci typově zcela odlišnou. Ani žalobcem prosazovaný ekonomický náhled, zdůrazňující samostatnost hospodaření jednotlivých domů jako samospráv a účetních jednotek, nemá oporu v ustanovení § 29 odst. 3 zákona o vlastnictví bytů.

Vzhledem k poměru vypořádacích podílů členů žalovaného družstva k součtu vypořádacích podílů členů dosavadního družstva by vypořádání mělo směřovat k tomu, že se žalovanému z čistého obchodního jmění dosavadního družstva, tedy z částky 771.072.000,- Kč, dostane hodnot ve výši 5.496.486,- Kč. Žalovanému se ovšem dostalo hodnot v čisté výši 2.231.470,- Kč a nebytové prostory v domě. Ať již by byla hodnota těchto nebytových prostor stanovena tržně, podle vyhlášky nebo účetně, je vyloučeno, aby to vedlo k závěru, že žalovaný žalobci něco dluží. To platí i v případě, že by bylo před vypořádáním třeba od čistého obchodního jmění dosavadního družstva odečíst hodnotu nedělitelného rezervního fondu (tedy částku 7.388.340,71 Kč). U ostatních fondů, které dosavadní družstvo k 31. 12. 1996 vytvořilo, tedy fondu družstevní výstavby, základního fondu a FKSP, není logického důvodu, aby byly od čistého obchodního jmění dosavadního družstva při vypořádání odečítány.

Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací rozsudkem ze dne 4. října 2000 pod č.j. 17 Co 353/2000 toto rozhodnutí okresního soudu potvrdil (vyjma výroku o zastavení části řízení, který zůstal nedotčen). Žalobce byl zavázán nahradit žalovanému náklady odvolacího řízení ve výši 7.100,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám JUDr. T. N.

Krajský soud dospěl po projednání věci k závěru, že odvolání podané žalobcem není důvodné, protože stanovený způsob vypořádání je správný. Vyčleňovat z vypořádání nebytové prostory a používat na ně odlišné nebo zvláštní postupy, není na místě. Není rozhodné, že třetí osoba přispěla na stavbu nebytových prostor, které nikdy nebyly a nejsou samostatnou věcí ve smyslu právním. Při vypořádání s investorem této rekonstrukce použil žalobce peněžní prostředky členů družstva jako na každý jiný pořizovaný majetek.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 239 odst. 2 občanského soudního řádu, neboť má za to, že se v této věci jedná o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu. Pro žalobce je otázkou zásadního právního významu to, zda je možné

pro sestavení způsobu postupu výpočtu vypořádacího podílu pro majetkové vypořádání ve smyslu § 29 odst. 3 zákona č. [72/1994](#) Sb. uvažovat s čistým obchodním jměním žalobce bez odečtení zajišťovacích fondů, především fondu družstevní bytové výstavby, jehož zdroji jsou státní příspěvky a částky úmoru ze splacených investičních úvěrů na bytové hospodářství. Druhou otázkou je posouzení nároku bývalých členů žalobce na finanční hodnotu nebytových prostor, které byly pořízeny bez jejich majetkové účasti. Podle dovolatele existuje důvod k oddělení fondu bytového od nebytového. Základnou pro vypořádání žalovaného je tzv. ostatní majetek družstva, tj. čisté obchodní jmění po odečtení vlastních zdrojů financování bytů, příp. nebytových prostorů, které je žalobce povinen převádět do vlastnictví svých členů podle § 23 zákona o vlastnictví bytů. Z takto stanovené základny se určí podíl na vyčleněné družstvo. Nejde-li o vypořádací podíl bývalého člena vymezený v § 24 cit. zákona, jedná se pak o vymezení vypořádacího podílu ve smyslu § 233 obchodního zákoníku. Protože žalobce využil možnosti ustanovení odst. 5 tohoto paragrafu a vymezil vypořádací podíl svými stanovami jinak, než stanoví odst. 2 a 3, je pro stanovení poměru, ve kterém se má žalobce s žalovaným vypořádat, rozhodující úprava obsažená ve stanovách družstva. Navíc byly předmětné nebytové prostory vybudovány sdružením prostředků nečlenů, tudíž byly cizím majetkem. Rozhodnutí odvolacího soudu přisuzuje žalovanému nárok na značnou část státních příspěvků poskytnutých na výstavbu ostatních družstevních domů a poškozuje tak všechny osoby, které zůstávají členy žalobce.

Vyjádření k dovolání nebylo podáno.

Nejvyšší soud jako soud dovolací vycházel při posuzování dovolání z ustanovení části dvanácté, hlavy 1, bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních předpisů, se projednají a rozhodne se o nich podle dosavadních předpisů. Proto se dále uvádějí ustanovení občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb (dále jen o.s.ř.).

Dovolací soud zjistil, že dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou zaměstnancem, který má právnické vzdělání (§ 240 odst. 1 o.s.ř., § 241 odst. 1 o.s.ř.). Při posuzování přípustnosti podaného dovolání, kterou žalobce spatřoval v ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř., bylo při přezkoumávání okolností uplatnění návrhu ve smyslu tohoto ustanovení zjištěno, že v dané věci jsou splněny podmínky přípustnosti zakotvené v ustanovení § 237 odst. 1 písm. f/ o.s.ř., které zároveň zakládá i důvodnost podaného dovolání (§ 241 odst. 3 písm. a/ o.s.ř.).

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f/ je přípustné dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže byla účastníku řízení v jeho průběhu nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Odnětím možnosti jednat před soudem zde zákon míní znemožnění uplatnění konkrétních procesních práv, která by jinak účastník mohl před soudem uplatnit a z nichž byl v důsledku postupu soudu vyloučen. O takovou situaci se jedná i v případě, kdy z výsledku dosavadního řízení – ani na základě doplněného dokazování – nelze vyvodit dostatečné podklady pro zjištění, zda by účastníku řízení, v daném případě žalobci, nebyla v důsledku postupu soudu odňata možnost jednat před dovolacím soudem. Při důrazu, který zákon na ochranu práv účastníků klade, je – i s ohledem na judikaturu vyšších soudů – nutno dojít k závěru, že nejasnosti ohledně učinění nebo neučinění návrhu na přípustnost dovolání ve smyslu § 239 odst. 2 o.s.ř. v rámci odvolacího řízení nelze vyloučit v neprospěch účastníka.

Dovolací soud proto nemohl rozhodnutí odvolacího soudu považovat za správné (§ 243b odst. 1

o.s.ř.); nezbylo proto, než podle citovaného ustanovení rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)